

Daniela Dostálková, Linda Dostálková: Kurátorský text k výstavě Martina Zetové

Translation: Nicholas Orsillo

Kurátorský text k výstavě Martina Zetové
Nesouhlas v PLATO (2012–27/4/2025).

„Mohu ji předpovědět třeba hned,“ odvětil král Wen. Posadil se doprostřed symbolu jin-jang, zaujal pozici lotosového květu a vzhlédl ke stropu Velké síně, jako by chtěl zrakem proniknout tlustou zdí a dohlédnout až ke hvězdám. Prsty obou rukou začal vykonávat složité pohyby, jako kdyby ovládal neviditelný výpočetní stroj. V nastalém tichu bylo slyšet jen bublání a klokotání polévky v kotli, jako by čaroděj, který v něm vařil, mluvil ze spaní.

Problém tří těles, Liou Cch'-sin

překlad Aleš Drobek, vydalo vydavatelství Host, 2018 (s. 121)

Vnímáme-li výstavu jako model ve formě spekulativního diagramu, je možné ji interpretovat nejen jako nástroj rozvoje komunikačních strategií, ale také jako soubor praktických událostí, jež artikuluje představy o tom, co dosud neexistuje, avšak může být potenciálně realizováno. Vztah ke kulturnímu zážitku lze chápat jako kontinuální proces dekodování významů, které byly zakódovány a aplikovány jinými aktéry. Zásadní role znaků v našem každodenním životě je nezpochybnitelná. Jejich šíření a komplexnost strukturuje naše myšlení a utváří individuální i kolektivní identitu – představuje fenomén, který v současném veřejném prostoru zůstává často opomíjen. Martina Zetová zkoumá a analyzuje jemné projevy fyzického nesouhlasu lidských těl v běžných městských scénách. Prostřednictvím fotografií, soch a instalací odhaluje skryté formy lidského odporu, kdy

nesouhlasná gesta vyjadřují tichý vzdor vůči neurčitému protivníkovi či nevyřčeným společenským normám. Martina Zetová vytváří novou vizuální řeč, která odhaluje autenticitu a prolíná spontánní okamžiky s inscenovanými, čímž otevírá prostor pro reinterpretaci našich pochyb a mikropohybů, jimiž naše těla reagují na všudypřítomný dohled.

Při vytváření výstavy autor postupně zapojoval do procesu osoby a komunity, které mohou být vnímány jako symbol určité uzavřené reality. V rámci různých lokalit a typů společenství tak nejprve testoval teoretický model, jenž mu umožnil rozšířit pole kontaktů a rejstřík postojů aktérů, které pak následně aplikoval na vlastní konání a zaznamenával různými médii. Ne všechny zkoušky prošly. Díky nim však autor mohl skutečnou realitu účastníků do díla snadno zakódovat a následně divákům nabídnout paralelu k jejich vlastním observacím a zkušenostem.

Psychologicky nabitě gesto zabírá ve formě fotografických vitráží veškerý prostor oken prvního výstavního sálu. Náhodně zachycované, lety prověřované gesto zkřížených nohou neznámých aktérů v ulicích města nabízí mnohá vysvětlení. Tento veřejný akt, který umělec považuje za nesouhlasný postoj, však může evokovat lepší ukotvení těla v nejistém prostoru, akt sebeobranu či kontroly nad sebou samým. Fotografická instalace disponuje denním a nočním režimem – za bílého dne slouží diváctvu a v noci zapojuje do imerzivního zážitku okolní zahradu, pejskaře, cyklisty, řidiče i cestující vlakem.

Martina Zetová zkoumá, jak tento „záporný“ postoj zaujme on sám. Koncept sebeorganizace umělce vede k novým uspořádáním, repetitivním a inscenacím totožných fyzických projevů, avšak v privátním prostoru. Nohy zkřížené do tvaru písmene X jsou postupně uvolněnější, méně strnulé, a řeč těla pak vidíme jako znamení téměř všude, především v podobě miniaturních, ostře barevných autoportrétních 3D soch, jež autor nazývá DNR, Do Not Resuscitate (Nezahajovat resuscitaci). Není to zkouška naší pozornosti. Je to znak, který nás původně překvapoval, a teď jej máme hojnost. V předsáli výstavy, kde dřevěná konstrukce vstupuje do výstavního prostoru, 3D sochy znovu mění postoj. Trochu si z nás utahují – zobrazují gesta jako tudle nudle, dlouhý nos nebo vyplazený jazyk. Humorné výrazy symbolicky reprezentují komunikační možnosti zcizené ze společenské reality. Rozhodování o tom, jestli nás tato potouchlá miniztvárnění Martina Zetové vítají, nebo se s námi loučí, zůstává na nás.

V prvním výstavním sále můžeme vnímat kolektivní gesto, ve druhém pak jeho myšlenkové zákulisí. Vrtochy lidských vztahů inscenují nepravděpodobné

kombinace médií, kulturních odkazů a oslovení směrem k nám samým. Police, která asociuje lešení a snaží se zatarasit všechny vstupy i výstupy, slouží jako pečlivě kalibrovaný akt narušení. Narušení, jež naznačuje schéma budoucího díla. Sestává z jednoduché dřevěné konstrukce tvořené úzkými, hrubě opracovanými policemi, umístěnými po obvodu zdí v úrovni očí. Na policích vedle malých soch leží místní odrůdy jablek. Instalace, která se rozpíná napříč místnostmi a organicky proniká do prostoru chodby, nabízí možnost zapojit se do performativního aktu a vybízí ke konzumaci plodů, avšak pouze pod podmínkou, že diváctvo zanechá na místě ohryzky. Symbolika jablka zakořeněná v mytologii i v kulturní tradici tu nahrává ambivalentnímu významu. Sledujeme proces rozkladu, nebo naopak zachování „hmoty“ jablka. V neustálém procesu zaznamenávání a skládání vzorců, přibližování a oddalování detailů můžeme výstavu odkrývat i v pečlivé selekci odrůd jablek, v tématu udržitelného ovocnářství a nepřímých odkazech na českého pomologa a šlechtitele Jana Říhu, autora pětisvazkového ilustrovaného atlasu odrůd České ovoce (1915), či v pátrání po houževnatosti českého jablka v zájmovém sdružení Ovocnářská unie ČR.

Stůl rozložený na kusy v prvním sále, původně v celistvé hmotě, kopíroval jistě nedokončené, nedefinitivní podmínky výstavního cyklu Dočasné struktury v Bauhausu, bývalém sídle galerie PLATO (výstava *Žlutá*, kurátoři Iveta Horáková, Marek Pokorný a Alice Sovadinová). Stovky kil keramické hlíny v nevypálené podobě postupně vysychaly a staly se otevřenou platformou pro zázemí edukace. Nová estetika již vypáleného stolu v současném sídle oživuje neklidný, tvarově proměnlivý eklektismus sochařské scénografie. Značná dřina na demontáži stolu, jeho převezení do pece a následná instalace proměněného objektu se projevuje v aktu vyprávění, hledání a jeho přenosu. Poselstvím i principem zůstává dílo nikdy nedokončit, neslepit. Namísto hierarchicky vnučovaného uspořádání událostí, jež předem definují význam a funkci a z diváctva činí pasivní svědky, autor nabízí odlišný proces, který prožíváme tak, že si sami určujeme formy a obsahy nově získaných zkušeností a dojmů.

Daniela & Linda Dostálkovi

